

Uchwała Nr 1035 /2011
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 8 grudnia 2011 r.

w sprawie oceny jakości kształcenia na kierunku „filozofia”
na Wydziale Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II
na poziomie studiów pierwszego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich

§ 1

Działając na podstawie art. 49 ust. 1 pkt 2 oraz art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164 poz. 1365 z późn. zm.) w związku z § 28 Statutu PKA Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej - po dokonaniu oceny jakości kształcenia w większości jednostek organizacyjnych prowadzących kierunek „filozofia”, a także kierując się sprawozdaniem Zespołu Kierunków Studiów Humanistycznych w sprawie jakości kształcenia na kierunku „filozofia” **prowadzonym na Wydziale Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II na poziomie studiów pierwszego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich - wydaje ocenę**

wyróżniającą

§ 2

Początki Wydziału Filozofii KUL sięgają 1918 roku, kiedy to decyzją Episkopatu Polski z 27 lipca 1918 r., z inicjatywy ks. Idziego Radziszewskiego, Uniwersytet został założony. Wydział Filozofii należy do filarów Uniwersytetu i cieszy się uznaniem w społeczeństwie i świecie. Filozofowie odgrywali w tym Uniwersytecie wybitną rolę intelektualną i organizacyjną, bowiem filozofia traktowana jest według maksymalistycznie pojętej wizji, obejmującej wszystkie dziedziny wypracowane w jej dziejach. Rozwojowi filozofii sprzyjał nie tylko tak szeroki profil badań prowadzonych przez zdolnych badaczy, ale także działalność wybitnych myślicieli, którzy weszli do historii filozofii polskiej współtworząc znaną w świecie Lubelską Szkołę Filozoficzną. Cechą charakterystyczną Wydziału Filozofii KUL jest symbioza filozofii i przyrodoznawstwa. W strukturze Wydziału funkcjonują: Instytut Filozofii Teoretycznej, Instytut Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych oraz Instytut Kulturoznawstwa. Potencjał kadrowy i wypracowana na Wydziale specyfika w zakresie kierunków badań oraz nauczania zasługują na wyróżnienie. Kształcenie prowadzone jest na takich kierunkach jak: filozofia, kulturoznawstwo, przyrodoznawstwo i filozofia przyrody, retoryka stosowana, etyka i naukoznawstwo, przy czym kierunek filozofia obejmuje trzy specjalności: filozofię teoretyczną, filozofię przyrody nieożywionej i filozofię przyrody ożywionej. Struktura Wydziału jest dobrze dostosowana do specyfiki prowadzonego kształcenia.

Studia odznaczają się wysokim poziomem teoretycznym, a oferowane specjalizacje, stanowiąc punkt wyjścia do podejmowania dalszych studiów, mogą być rozwijane na kolejnych stopniach kształcenia. Tak pomyślana koncepcja kształcenia umożliwia zdobycie nie tylko wiedzy ogólnej, ale także sprawności w zakresie dociekliwości intelektualnej oraz umiejętności zreflektowanego wydawania sądów oraz uargumentowanego, precyzyjnego i jasnego mówienia i pisanie, komunikowania się i prowadzenia dyskusji. Nie bez znaczenia jest także możliwość wykorzystania filozofii w racjonalizacji światopoglądu i kojarzenia z wiedzą z zakresu nauk przyrodniczych.

Studia filozoficzne pomagają w ukształtowaniu zreflektowanej postawy życiowej, stymulując niekonwencjonalność myślenia, istotną w procesie twórczym, wymaganym w każdej dziedzinie zawodowej. Absolwenci kierunku znajdują pracę niejednokrotnie łatwiej niż ich rówieśnicy po bardziej „zawodowo” nastawionych studiach. Studia filozoficzne, ze względu na wskazane wyżej wartości, stanowią także niezastąpiony punkt wyjścia w edukacji permanentnej. W KUL-u funkcjonuje zindywidualizowany proces kształcenia, czyli Indywidualny Tok Studiów (ITS), po ukończeniu przynajmniej I roku studiów i uzyskaniu średniej ocen z ostatniego roku nie niższej niż 4,5. Opiekę nad ITS sprawuje nauczyciel akademicki z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego, wyznaczony na wniosek studenta przez dziekana. Studia mogą odbywać się także w ramach indywidualnej organizacji studiów (IOS) w odniesieniu do studentów: wychowujących dzieci, niepełnosprawnych, uczestniczących w pracach badawczych i w innych szczególnych przypadkach. Możliwe jest studiowanie filozofii jako drugiego fakultetu, jak również podejmowanie przez studentów filozofii równoległych studiów na innym kierunku lub nawet w innej uczelni. To bardzo wartościowy edukacyjnie sposób studiowania, któremu służą rozwiązania regulaminowe KUL i pomoc władz Wydziału. Studenci KUL wyjeżdżają na stypendia zagraniczne w ramach programu ERASMUS do uczelni partnerskich, z którymi KUL podpisał umowy dwustronne. Okres studiów zagranicznych jest zaliczany do okresu studiów w uczelni macierzystej. Studenci kierunku filozofia mają najszerszą w KUL ofertę w ramach programu ERASMUS (10 zagranicznych ośrodków akademickich). Wzrasta liczba uczestniczących w tym programie studentów. W roku akademickim 2011/2012 w ramach Międzywydziałowych Interdyscyplinarnych Studiów Doktoranckich „Odpowiedzialność społeczna w innowacyjnej gospodarce”, uruchomiono studia doktoranckie w zakresie filozofii.

Wartym zaznaczenia jest fakt, iż kierunek filozofia chętnie wybierają studenci Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych, dla których jest on jednym z wielu kierunków, jaki mają możliwość wybrać spośród kierunków obecnie uważanych za najbardziej atrakcyjne, w tym prawo, psychologia czy anglistyka.

Realizowane przez studentów programy studiów zawierają treści kształcenia wartościowe w perspektywie zatrudnienia zwłaszcza w branży edukacyjnej, szkolnictwie wyższym, technologiach informacyjnych (IT), administracji oraz bankowości. Do przedmiotów, które sprzyjają zatrudnieniu w powyższych obszarach należą: logika formalna, epistemologia, teoria mnogości, ogólna metodologia nauk, analiza matematyczna, algebra, rachunek prawdopodobieństwa i statystyka, równania różniczkowe i funkcje specjalne, podstawy programowania i systemy operacyjne, informatyczna analiza danych, elementy programowania baz danych. Ponadto w ramach specjalizacji z zakresu filozofii przyrody realizowane są zajęcia laboratoryjne w ramach zajęć z zakresu chemii czy fizyki. Dla osób realizujących specjalizację nauczycielską prowadzone są zajęcia z psychologii oraz dydaktyki ogólnej i szczegółowej (dydaktyka filozofii, a dla absolwentów studiów jednolitych magisterskich także dydaktyka fizyki bądź biologii /do roku 2008/).

Studenci kierunku filozofia zdobywają doświadczenie zawodowe już podczas studiów. Obok odpowiednio dobranych przedmiotów, dzieje się to zarówno poprzez aktywność studentów na rynku pracy, przede wszystkim lokalnym, a także naukową i społeczną (wolontariat, koła naukowe, samorządy studenckie, stowarzyszenia, praktyki i staże zawodowe). W ten sposób studenci rozwijają cechy oczekiwane w zakresie kwalifikacji zawodowych. Są to przede wszystkim: umiejętność pracy w zespole, komunikatywność, kultura osobista, umiejętność zaprezentowania się, uczciwość, elastyczność oraz łatwość uczenia się i odnajdywania w nieoczekiwanych sytuacjach, odpowiedzialność i zaangażowanie, odporność na stres, umiejętność przekazywania wiedzy, umiejętność zarządzania sobą w czasie, predyspozycje do pracy akademickiej.

Korzystają oni także z oferty Biura Zawodowej Promocji Studentów i Absolwentów KUL dysponującego 333 adresami osób, które są studentami lub absolwentami Wydziału, do których regularnie wysyłane są oferty pracy, praktyk i staży, spotkań z pracodawcami.

O efektywności kształcenia na kierunku filozofia świadczą losy jego absolwentów. Wydział Filozofii KUL śledzi losy swoich absolwentów (I i II stopnia, jednolitych magisterskich) poprzez anonimową ankietę zamieszczoną na platformie e-kul. Ankieta zawiera m.in. pytania otwarte pozwalające wyrazić opinie w sprawie programu studiów i treści kształcenia cennych w perspektywie poszukiwania pracy lub rozpoczynania zatrudnienia, bądź sugestie pozwalające tak dostosować program kształcenia, by odpowiadał potrzebom współczesności.

W badanej próbie (absolwenci głównie z lat 2006-2011) podkreślają oni, że w perspektywie rozpoczynania kariery zawodowej ważnymi umiejętnościami uzyskanymi w toku kształcenia filozoficznego są: logiczne myślenie, umiejętność analizy i syntezy, argumentacji, poprawnego wnioskowania, umiejętności abstrakcyjnego myślenia, wypowiadania się (głównie ze wskazaniem na zajęcia z retoryki i przewagę egzaminów ustnych nad pisemnymi czy testami) oraz przygotowywania tekstów (w tym naukowych). Obok powyższych wskazują umiejętność dostosowywania się do nowych wyzwań i radzenia sobie z nieoczekiwanymi problemami (szczególnie dotyczy to absolwentów, którzy angażowali się w działalność organizacji studenckich). Ponadto doceniają znaczną liczbę zajęć specjalistycznych z zakresu informatyki.

Zasadniczo absolwenci filozofii pracują w różnego typu organizacjach, firmach, instytucjach, w tym w szkolnictwie wyższym i usługach edukacyjnych. Znajdują oni zatrudnienie w urzędach, wydawnictwach, przedsiębiorstwach, prasie i telewizji, fundacjach i stowarzyszeniach, bankowości, handlu i usługach, bądź też prowadzą własną działalność gospodarczą. Wielu absolwentów, obok aktywności zawodowej, działa społecznie. Osoby ze stopniem naukowym doktora najczęściej znajdują zatrudnienie w szkolnictwie wyższym.

Wartym wyeksponowania jest fakt, iż ankietowani absolwenci w kontekście studiów filozoficznych podkreślają możliwość zdobycia gruntownego wykształcenia i postawy krytycznej. Zarazem akcentują indywidualne predyspozycje i aktywność pozanaukową w perspektywie przyszłej pracy. Nie bez znaczenia jest, że ogromna rzesza kadry w polskich instytutach filozofii pochodzi z Wydziału Filozofii KUL, jest to przynajmniej 20 samodzielnych pracowników, którzy wręcz stanowią kościec wielu instytutów, jak np. na Uniwersytecie Szczecińskim, gdzie pracuje 3 profesorów, i kilku doktorów, podobnie na Uniwersytecie Gdańskim i Uniwersytecie Śląskim, nie mówiąc o UKSW, gdzie połowa profesorów wywodzi się z Wydziału Filozofii KUL.

Jakość kształcenia na kierunku filozofia jest systematycznie monitorowana. Ma to miejsce zarówno poprzez coroczne oceny pracowników, jak również ocenę prowadzonych przez pracowników i doktorantów zajęć (po każdym zakończonym semestrze). Ewaluacji efektywności procesu nauczania służą hospitacje zajęć dokonywane przez bezpośrednich przełożonych pracowników naukowych oraz – w przypadku uczestników studiów doktoranckich – opiekunów naukowych. Nad kształtem programów studiów czuwają Komisja ds. Programu Studiów, Komisja ds. Jakości Kształcenia oraz Rady Instytutów, w skład których wchodzi także przedstawiciele studentów oraz doktorantów. Każdy zatwierdzony przez Radę Wydziału program posiada pozytywną opinię samorządu studentów czy doktorantów.

Zarówno doktoranci, jak i studenci są autorami licznych publikacji oraz, poprzez uczestnictwo w konferencjach naukowych, biorą udział w aktualnych dyskusjach naukowych, redagują własne czasopisma (*Philosophia*, *Dialogi z Przyrodą*). Rokrocznie organizują sympozja naukowe – Majówka Filozoficzna, Sympozjum Arystotelesowskie, Poznawanie Wszechświata. Są aktywnymi uczestnikami programów MOST oraz Erasmus (studia

i praktyki). Studenci filozofii w ramach programu Erasmus najczęściej wyjeżdżają do Katholieke Universiteit Leuven (Belgia), University of Helsinki (Finlandia), Universidad de Murcia (Hiszpania), Universidad de Salamanca (Hiszpania), University of Malta (Malta), Katolícka Univerzita v Ružomberku (Słowacja). W roku 2011/2012 mają ponadto możliwość wyjazdu do Université Catholique de Lyon (Francja), Institut Catholique de Toulouse (Francja), Universidad de Navarra (Hiszpania), Universidad de Valladolid (Hiszpania), Katholische Universität Eichstätt – Ingolstadt (Niemcy), Technische Universität Chemnitz (Niemcy), Università degli Studi di Sassari (Włochy), Università degli Studi di Parma (Włochy).

Praktyki w programie Erasmus odbywano m.in. w Albertus-Magnus-Institut, Bonn (2009/2010), Slovak Foreign Policy Association in Bratislava, Słowacja (2010/2011).

Absolwenci kierunku filozofia podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe poprzez uczestniczenie w studiach podyplomowych, szkoleniach i kursach. Z tego typu oferty edukacyjnej KUL bezpośrednio po studiach korzysta od kilku (12) do kilkudziesięciu (32) osób.

Od lat, stan kadrowy Wydziału jest utrzymywany na bardzo dobrym poziomie i mimo sukcesywnego odchodzenia na emeryturę znanych profesorów, kolejne habilitacje i tytuły profesorskie odpowiadają poziomowi jaki osiągnęła filozofia w KUL. Liczną 90-osobową kadrę Wydziału stanowi 29 profesorów i doktorów habilitowanych, 52 doktorów i 9 magistrów. Wydział dba o rozwój naukowy własnych absolwentów, stwarzając dogodne warunki do szybkiego awansu naukowego. W okresie ostatnich pięciu lat z szeregów kadry Wydziału dwoje pracowników samodzielnych uzyskało tytuły naukowe profesora, wypromowano 8 doktorów habilitowanych i 15 doktorów. Przyszłość naukowa i dydaktyczna Wydziału pod względem kadrowym zapowiada się równie dobrze, jak sytuacja obecna.

Jedną z najbardziej prestiżowych inicjatyw o zasięgu międzynarodowym podejmowanych na Wydziale Filozofii KUL są organizowane rokrocznie, począwszy od roku akademickiego 2001/2002, przez Katedrę Metodologii Nauk wykłady im. ks. Stanisława Kamińskiego. Do prowadzenia serii wykładów imienia tego znakomitego Profesora Wydziału Filozofii KUL zapraszani są światowej sławy filozofowie zagraniczni, w tym Barry Smith (SUNY, Buffalo), Richard Swinburne (Oxford University), John Searle (University of California, Berkeley), Peter Simons (University of Leeds), Simon Blackburn (University of Cambridge), Susan Haack (University of Miami), Peter van Inwagen (University of Notre Dame), William Sweet (St Thomas University), Linda Zagzebski (University of Oklahoma) oraz prof. Eleonore Stump (St Louis University).

Ponadto, także na zaproszenie Katedry Metodologii Nauk, wykład „A Computationally - Discovered Simplification of the Ontological Argument” dla studentów i pracowników Wydziału Filozofii wygłosił prof. Edward N. Zalta (The Center for the Study of Language and Information, Stanford University, USA).

Pracownicy naukowo-dydaktyczni jednostki regularnie publikują w najbardziej znaczących wydawnictwach, do których należą: *Roczniki Filozoficzne* (wydawane nieprzerwanie od roku 1948, obecnie w formie dwóch zeszytów, posiadające najwyższą punktację w wykazie czasopism MNiSW); *Roczniki Kulturoznawcze* (wydawane od roku 2010); *Ethos* (kwartalnik wydawany od roku 1988 r.); *Acta Mediaevalia* (ukazuje się od 1973 roku, 22 tomy, seria wydawnicza obejmująca edycje rękopiśmiennych tekstów średniowiecznych, zawiera publikacje w językach kongresowych); *Studies in Logic and Theory of Knowledge* (ukazuje się od roku 1985); *Zadania Współczesnej Metafizyki* (seria wydawnicza ukazująca się od 1999 roku, 13 tomów); *Człowiek w kulturze* (seria wydawnicza ukazująca się od 1992 roku, 21 tomów); *Przyszłość Cywilizacji Zachodu* (seria wydawnicza

ukazująca się od 2003 roku, 7 tomów); *Religia i Mistyka* (ukazuje się od roku 2003, 6 tomów); *Dydaktyka filozofii* (seria wydawnicza ukazująca się od roku 2010); *Filozofia Przyrody i Nauk Przyrodniczych* (seria ukazująca się od roku 2009, 5 tomów); *Informator o studiach na Wydziale Filozofii* (w roku 2011 ukazał się 5 numer).

Bardzo dobrze rozwiniętą współpracę zagraniczną świetnie ilustruje długa lista ośrodków i instytucji naukowych, z którymi współpracują pracownicy jednostki: (International Berkeley Society (USA); International Plato Society, Internationale Gesellschaft für Theologische Mediävistik; Katolicka Univerzita (Ružomberk, Słowacja); Kenneth Kemp (St. Thomas University, St. Paul, MN, USA); Klingon Language Institute; Kueser Akademie für Europäische Geistesgeschichte; La Società (Verona, Włochy); Laboratory for Applied Ontology (ISTC-CNR) (Włochy); Lonergan Institute (Boston College, USA); Member of the Organizing Committee of the International Congress Catolicos y la vida publica (Madrid); Międzynarodowy Instytut Naukowy "Anthropos" (St. Augustin/Niemcy); Moral Science Club (University of Cambridge); Phi Sigma Tau. International Honor Society in Philosophy (USA); Philosophical Club (University of St Andrews, Scotland); Philosophical Society (University of Oxford); Pontificia Academia per la Vita; Pontificia Academia di San Tommaso; prof. Maria-Jesus Soto-Bruna (Pamplona); Royal Institute of Philosophy (London); Scottish Postgraduate Philosophical Society (Edinburgh); Semiotic Society of America; Société Internationale pour l'étude de la philosophie médiévale (SIEPM); Social Theory Research Network of European Sociological Association; Societa Internazionale Tommaso d'Aquino (Włochy); Société Paderewski (Morges, Szwajcaria); Society for Ancient Greek Philosophy; Society for the Promotion of Eriugenian Studies (SPES); St. John's University, New York (USA); Tampa University of Florida (prof. Stephen Tuner); The British Society for the Philosophy of Science (Wielka Brytania); The European Society for Aesthetics; The International Social Theory Consortium; The Philosophy of Science Association (USA); Theologische Fakultät (Paderborn, Niemcy, prof. Berthold Wald); Trnavska Univerzita (Słowacja, dr Peter Fotta OP); Universidad Abat Oliba (Barcelona, Hiszpania); Universidad de Valladolid (Hiszpania); University of Pune (India); Univerzita Palackekho (Olomouc, Czechy, prof. Peter Tavel OP); Wheeling Jesuit University, West Virginia (USA); Yves Simone Institute (USA).

Współpraca ta owocuje znakomitymi dokonaniem w postaci wspólnych publikacji, organizowanych konferencji, wymiany nauczycieli akademickich i studentów. Tylko w latach 2010-2011 zorganizowano sześć konferencji międzynarodowych, 24 krajowe, rokrocznie goszczono średnio 20 naukowców z innych ośrodków. Szeroko rozwinięta aktywność naukowo-badawcza idzie w parze z wysokim poziomem dydaktyki. Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie filozofii. Dotychczas nadano 92 stopni naukowych doktora habilitowanego i 483 doktora nauk humanistycznych w zakresie filozofii. Wydział wykształcił bez mała 4000 magistrów. To znaczący wynik, znajdujący odbicie w biografiach wielu filozofów pracujących w innych uniwersytetach i osobistości życia publicznego w Polsce. Dyplom KUL jest dobrą wizytówką w staraniach o zatrudnienie i funkcje publiczne. Pozycja filozofii w KUL znajduje też odbicie w programach kształcenia pozostałych kierunków prowadzonych w Uczelni, bowiem zgodnie ze Statutem KUL na wszystkich kierunkach prowadzone są zajęcia z logiki, etyki i historii filozofii. Trzeba to uznać za wzorcowy model kształcenia uniwersyteckiego, podtrzymującego tradycję właściwego mu uniwersalizmu.

Podsumowując należy jeszcze raz mocno podkreślić, że kierunek filozofia w KUL zasługuje w pełni na wyróżnienie,

Misja jednostki uwzględnia szczególnie jej charakter, co wyraża się w sformułowaniu, że jest nią „prowadzenie badań naukowych w duchu harmonii między nauką i wiarą, kształcenie i wychowanie inteligencji katolickiej oraz współtworzenie chrześcijańskiej kultury”. Wydział ma swoją historię, wielkie postaci z Janem Pawłem II na czele. W latach PRL był ostoją niezależnej od ideologii, wolnej myśli filozoficznej i społecznej. W rezultacie w ciągu bez mała 90 lat trudnej historii ukształtowała się jego tożsamość, która wyraża się w dbałości „o wysoki poziom badań naukowych i kształcenia akademickiego, pogłębianie i upowszechnianie chrześcijańskiej wizji człowieka i świata w kontekście wyzwań współczesności, troska o zachowanie i rozwój najcenniejszych tradycji i formowanie w tym duchu młodego pokolenia w świecie nauki, filozofii i kultury Wschodu i Zachodu”. Na rynku edukacyjnym kierunek filozofia prowadzony w KUL cieszy się utrwaloną już renomą.

§ 3

Następna ocena jakości kształcenia na kierunku „filozofia” w wymienionej w § 1 jednostce powinna nastąpić w roku akademickim 2019/2020.

§ 4

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie trzydziestu dni od dnia doręczenia uchwały.

§ 5

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
2. Rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie.

§ 6

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

Marek Rocki